

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pe un an ..... 20 cor.
pe 6 luni ..... 10 cor.
pe 3 luni ..... 5 cor.
pe o luna ..... 2 cor.

Nr. de Duminică pe un 4 cor.
Pentru România și străinătate pe un
40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-u. Nr. 20.

INSERTIUNILE:

pe un an ..... 20 cor.
pe 6 luni ..... 10 cor.
pe 3 luni ..... 5 cor.
pe o luna ..... 2 cor.

Abonamentele, cărți și lucruri
nu se pot a se plăti în avans în Arad.

Telefon pentru oraș și comitate

Telefon pentru oraș și comitate

PAROXISM!...

Neo-maghiarii dela «Pesti Hirlap» licitează într'un chip nu se poate mai îndrăzneț în privința șovinismului. În deosebi de când a devenit organul lui Banffy, nu-i năsdărănie șovinistă, pe care numitul ziar să nu și-o însușească drept punct de program nu numai pentru sine, dar' cere cu stăruință și violență chiar să fie decretată drept politică de stat.

Astfel în numărul dela 19 c. tratând despre *politica maghiarismului*, decretează desființarea tuturor naționalităților din patrie.

«Națiune (politică) cu mai multe limbi nu poate să fie nici destul de tare, nici destul de autoritară pentru a să război cu Austria. Națiunea trebuie făcută maghiară.»

«Maghiarizarea este misiune de stat... Dacă voim să susținem Ungaria, națiunea trebuie făcută să vorbească o singură limbă»...

Eată ce pretinde organul baronului Banffy.

Adevărat, același lucru îl cer toate ziarele maghiare, îndeosebi «Budapesti Hirlap»... Altele nici nu e de închipuit un imperiu maghiar. Deosebirea este numai, că «Pesti Hirlap» spune lucrurile mai fără sfială. Zice, că naționalitățile trebuie desființate pentru că altele Ungurii nu pot fi nici destul de tari, nici destul de cu autoritate pentru a se război cu — Austria.

Ear' războiul trebuie să-l poarte, în primul rând pentru ca să ajungă la *armată maghiară*.

«Limba maghiară ca limbă de propunere în școli (în toate școlile din țară!) prepară drumul spre *limba de comandă maghiară în armată*»...

Așa scrie.

Trebuie să recunoaștem și mai ales este necesar să recunoaștem, că asta o spun toți Ungurii. Mai ales acum, dela alegeri încoace, alegeri, în cari kossuthiștii au reținut o atât de strălucită învingere. Bărbați politici, cari înainte numai cu sfială discutau chestii militare și s'ar fi mulțumit dacă li-s'ar fi dat numai ciucuri ungurești, acum stăruie cu adevărată încăpăținare pentru o reformă radicală militară, pentru a se face pasul întâiu — *decisiv* — spre maghiarizarea armatei.

Crisa ministerială actuală de aceea să ține atâtă. M Sa nu-i dispus să facă în armată reforma cerută de șovinistii unguri; aceștia — provocându-se la voința manifestată de națiune în alegerile din urmă — stăruie însă și nu e exclusă încă puțința unui conflict între Coroană și reprezentanții șovinismului ajuns deja dogmă de stat.

Felul după cum se va rezolva criza, indica într'u cât presiunile șoviniste au să aibă efect asupra Vienei și noi, deputații români pe viitoarea noastră atitudine avem, s'o direcționăm și dela cele ce se petrec.

Un lucru însă avem să reținem chiar d'acum: șovinismul actual vrea nimicirea noastră națională pentru-ca astfel să se poată apoi război cu — Viena. Vorba este: Viena știe și înțelege acest lucru și mai ales are

voință și putere să se pună în fața curentului, ce tinde la desființarea noastră ca după aceea să învingă asupra ei?

Orî se va învoi cu reprezentanții curentului șovinist — *pe socoteala noastră!*

Aci se știe anume, că proiectul de lege al lui Berzeviczy a fost acordat guvernului pentru-ca acesta la rândul lui să împace opoziția. Nu sunt prospecte ca Berzeviczy să-și treacă prin parlament proiectul. Cine se îndoiește însă, că actualele frământări sunt de natură să alimenteze încă șovinismul, că pentru a-l mai mulțumi, i-se vor da concesii nu atât în armată, ci pe teren așa zicând — *naționalist*. Ceea-ce, s'a acordat adică dela Viena cabinetului Tisza, despre care se presupunea că poate s'o ducă și din propria-i putere, desigur, că în instrucție și pe alte terene se vor da concesii și mai multe unui guvern strimtorat ca cel care se va constitui din grația kossuthiștiilor.

Eată de ce trebuie să ne așteptăm, ca în viitorul parlament pretensiunile șoviniste să ajungă încă și cu mai multă putere accentuate.

Ces. Treptat adică la paroxism cu șovinismul nostru este foarte greu, căci susținem ca o mică insulă în mijlocul unui ocean răscolit.

Dragostea noastră de neam și interesele superioare naționale ne vor indica însă calea pe care purcezând, vom fi spre iolosul și al neamului și al patriei.

Ioan Russu-Șirianul.

TEMPI PASSATI.

În partea de miazăzi a Ardealului, în ținutul apropiat Carpaților falnici există singuratică și azi comuna românească N.... E o comună frumoasă între cele din jurul ei. Picior de jidov nu a pătruns aci, orî și de a pătruns a fost să-și ridice îndată zdrențele și să plece mai departe... pe aiurea — în alte locuri să caute să-și agonisi pâinea, — că aici de sigur ar fi murit de foame. Locuitorii sunt numai Români, cari cu predilecție să ocupă mai ales cu economia vitelor. Românul frate de cruce cu vecinic strărău codru, par'că legea firii îi leagă cu cărușe de rudenie unul cu celalalt. Totul e liniștit și dacă nu ar fi căsuța de sub stean, o casă izolată de celelalte multe din sat, ai crede poate, că aici de-apururi a domnit cea mai bună înțelegere și pace. Dar val, căsuța asta e ca și un «memento» în fața locuitorilor comunei. Ea totdeauna le aduce aminte de lucruri petrecute în trecut nu tocmai îndepărtat al neamului nostru. Cine știe istoria ei se cutremură, când trece pe lângă ea și să însuflește de amintirea vremilor de grea încercare. Și... tînăr orî bătrân... nu poate să nu facă o privire în trecut...

Da, nu poate, căci doar din întreg falnicul sat singură căsuța asta de mai poartă pecetea anilor 48 și 49. Da, din falnicul sat d'odată... numai căsuța asta a mai rămas poate ursită de soarte, ca să spună lumei, ce s'a petrecut aci înainte de asta cu mai bine de o jumătate de veac.

Sărăcăcios și nepretențios e mobilierul din lăuntru și numai lelea Ana locuște aci. E o

babă bătrână. A ajuns 80 de primăveri. Dar acum i-au sleit ei și puterile și abia doar de mai încurcă lumea de azi pe mâne, dar tot nu să lasă cu una cu două.

Trăește din ce poate să-și câștige cu mâinile, și în astfel de împrejurări îi e greu traiul — e femeie trecută, în vîrstă. Mai câștigă însă cu torsul și cu acul, că ochii îi sunt buni încă — oamenii și mai ales fetele și nevestele din încă sunt miloase și bucuroși îi dau la lelea Ana, ce cere dela ele.

E o zi tristă de toamnă. Un vâl suriu a cuprins întreg orizontul și de pe strășini cade mereu și neîntrerupt ploaia. Afară e frig și afară de elementele naturii, ce-s deslănțuite, doar abia să mai aude guruitul purcelului din coteț, care își plânge foamea în strigăte repetate. În lăuntru pe pomnolul dela vatră, lelea Ana toarce într'una. Și cum toarce — gândul pribeag o poartă îndărăptul anilor trecuți. Ochii îi scânteiază, aci-i să întune față, aci-i se veselește de nou și par'că vorbește cu sine însași..

Suspina și mai apoi o lacrimă fierbinte îi brăzdează fața.

Da, lelea Ana nu a fost totdeauna așa! A fost he! a fost și ea tînără odată tînără, și sufletul ei și întreaga ei inimă era un nestins vulcan — de dragoste, gata a isbucni în tot momentul.

O! Doamne alte vremuri erau pe atunci.. Lelea Ana să trezește, mai aruncă o așchie de lemn în focul, ce era să adoarmă și el — mai așează niște țandări uscate, își tocmește cărpa pe cap — apucă fusul în degete și dă-i mai departe.

Intr'una se nvrte fusul în degete ei subțiri și gândul ei pribeag rătăcește pe cărările trecutului.

Căru-s de frumoase aceste amintiri! Fața-i e veselă și 'n gândul ei vede pe Mitru... O Doamne, Mitru ăla, așa de frumos și tînăr cu ochii negri, statură de brad și cu plete lungi și moi ca mătasa... Ce frumos suna fluierul lui! Câtă jale și înăbușit suspin eșia din el câte odată, și earăși altă dată par'că toată veselia și bucuria lumii era întrrăpată în el!

Să vede fată mare — la horă, alătura cu Mitru al ei. Și rînd pe rînd îi trec pe dinaintea ochilor toate întâmplările din tinerețe...

Vede pe Mitru cu rudeniile lui, la ei în casă. Venise să o ceară. Ea știa și totuși se făcea că nu știe, — că doar așa-i șade bine la o fată mare.

Și soartea așa a vrut ca ea să fie nevasta lui Mitru și Mitru să-i fie bărbatul ei. Cum era din neamuri cu stare, ca și care rar pomenea în ținutul acela au făcut un ospăț de i-s'a dus vestea prin satele vecine.

Și ce frumos și fericit li-a fost traiul... ochii i-se înseninează și prin sufletu-i duioasă amintire pribejește, — și earăși i-se întuneacă fața, încrățește sprincenele și suspina...

Da, sosise vremea, — în care credeau domniile cei mari, că ar fi timpul potrivit să se răscoale asupra împăratului — și sosise vremea când Românul prinsese pușca în mână, ca să-și apere împăratul, avutul, casa și masa, limba și moșia. Sosise vremea deșteptării poporului român. Și Mitru al ei, om a fost și el ca și celalalt, — dar era Român verde mai pe sus de

Războiul vamal cu Bulgaria.

Correspondentul din Sofia al lui „Voss. Ztg.“ a telegrafat ziarului său, că Austro-Ungaria a protestat contra introducerii unor monopolii pe articoli, cari până acum de aici se importau. Guvernul bulgar nu va concede, așa că probabil înainte de pregătirea terenului, războiul vamal va izbucni.

Irlanda și clerul catolic. Un observator superficial ar crede, că clerul catolic e unul din cei mai puternici susținători ai cauzei independenței. Când cugetă așa ceva, dacă nu s'a înșelat cu totul, în parte totuși se înșală.

Pornitus'a adică în timpul din urmă în Irlanda pe lângă agitația politică și o mișcare intelectuală remarcabilă. A pornit-o inteligența secundată de preoții rurali. Preoții rurali adică eșii din popor sunt inspirați de aceleași idei de libertate, ca poporul, sunt supuși aceluiaș misticism, ce caracterizează sufletul celtic. Nu au ei vr'o cultură mai înaltă, dar au ceva și acel ceva e binefăcător poporului irlandez. Îndată ce ajung în fruntea unei parohii rurale, să găsească în elementul lor propriu, desbracă ideile seminariului, se amestecă în politică, adoptă opiniile poporului și susțin în mod firesc partidul național contra Engliterii.

Clerul înalt însă contrariază aceste mișcări spre autonomie, deși nu pe față, dar în faptă da. Atitudinea lor vis-à-vis de proiectul *Home Rule* a arătat destul de eclatant tendințele lui. Irlanda e condusă adică în timpul din urmă de congregațiile iesuite. Problema iesuitismului e o cât mai mare apropiere între Englitera și Roma, ceea-ce ar fi unul din cele mai mari succese ale catolicismului. Deci Irlanda și Irlandezii ar trebui să fie mijlocul și la caz de lipsă victimile acestei sfertări, al cărei succes ar fi nul, de s'ar acorda *Home Rule* bătrânului *Erin*. Atunci ar fi un parlament liber în Dublin, ear în camera comunelor din Westminster catolicii din Anglia ar rămânea fără reprezentanți. Casul acesta a fost când Education Bill. De ex. Norfolk, singurul pair catolic e de moarte al autonomiei irlandeze.

Ear o Irlandă autonomă ar prospera materialicește, ar avea alte tendințe, ar cere o educație mai bună. Irlandezii n'ar mai emigra în Englitera.

Clerul înalt și Iezuitii pentru a-și asigura succesul final, au pus mâna pe așa zisele secondary schools: așa combate *Home Rule* desnaționalisând tineretul. *As the twig is bent, so shall the tree grow.* Cum strâmbă tulpina, așa va crește arborele!

toate. Și așa stând lucrurile a apucat și el pușca în mână . . . și a luat un rămas bun dela drăgălașa-i nevastă și cu alți mulți au mers ca să sporească a lanului oaste.

Și Ana . . . a rămas singură, cu ochii plânși și pierduți în zărit, cu dorul în inimă și cu gândul la Mitru...

Mumă-sa se bolnăvise greu și pe patul de moarte i-a spus, să iee ghiemele cu tortul ce erau așezate sub pat...

— La ce mamă? Avem noi doar destule. Mai bine să le cinstim la cine-va.

— Nu, dragă! Eu o să închid ochii, dar tu să grijești de ghieme, ca de ochii tăi din cap să le duci la tine acasă și apoi să vezi ce-i afla tu — și cu asta închise ochii...

Au îngropat-o cinstit.

La vre-o două zile după îngropăciune au venit hussarii ungurești, s'au năpustit asupra satului, i-au dat foc pe de trei părți și au început a jăfui și a ucide tot ce le venea în cale, ear vitele le mânau în tabăra lor, ca să le taie. pe tatăl Ani! l'au măcelărit în ameața mare în mijlocul uliții. Și nimeni afară de Ana nu a scăpat cu viață din satul întreg.

Sărmana! Duse ghiemele acasă și curioasă să știe că ce e în ele, le-a desfăcut și ce să-ți vază ochii?

Erau numai galbini — de aur noi de tot, cari apoi erau puși în hârtie și învăluiti cu tortul în forma de ghem.

Dar n'a avut parte de ei! Când îi număra mai bine, — atunci au năvalit în casă hussarii

Față de astfel de intrigi și machinațiuni obscure s'a pornit noul curent sănătos, ce pretinde reînvierea spiritului național irlandez, studiul limbii irlandeze, cere autonomia. Și tendințele acestea nu peste mult se vor ciocni și dela rezultatul acestei ciocniri depinde soarta Irlandei.

In atențiunea deputaților români din partidul guvernamental.

Politica de guvernament din Ungaria a dat faliment. Partidul guvernamental a rămas în minoritate; guvernul a căzut. Majestatea Sa incredințase pe contele Andrássy să confereze cu partidele opoziționale spre a afla calea, care ar duce la o împăcare oare-care. După știrile mai noue opoziția coalizată nu cedează. Ce se va alege din această încurcătură, vom vedea.

Se afirmă, că de partidul guvernamental nu mai este trebuință, ci-l îndrumă și el însuși va fi silit să vrea să treacă în opoziție. Din altă parte se crede ear, că se va înjgheba un partid nou de guvernament. Nu de astea vreau să spun, eu numai una voesc să o scot la iveală și anume, ce vor face Români nostri din partidul guvernamental? Pentru-că cuvintele de mai sus și lor le sună. Rămânea-vor și pe mai departe în un partid fără putere de guvernament? A trece în partidul nou, ce eventual ajunge la guvern ar fi un fapt, ar da cea mai mare dovadă de nematuritate politică și s'ar considera, ca niște instrumente oarbe în mâna orî-cărui guvern, care îi va arunca, unde-i place.

În împrejurările actuale nu le rămânea alta, de cât a trece în partida noastră națională, cu atât mai vârtos, că majoritatea gătorilor, cari i-au trimis acolo sunt Români, cari nu vor sta cu mâinile în sân, dacă vor vedea, că deputații lor vor intra într'un partid, care voește nimicirea noastră națională, și nu în *partidul nostru național existent*.

Dacă ei nu vor face aceasta, nu se tem, că pe viitor își pot lua rămas bun dela cercurile lor?

Vichentie Pirtea,
preot.

și i-au răpit dinaintea ochilor — iar pe de-a-supra încă au mai dat și foc cășii...

Scrum și cenușe s'a ales din tot satul falnic de-odată, — ear Ana s'a retras la casa de sub stean, care fiind mai de latură a rămas neprihănită și nici flăcările nu au atins-o.

Singură ca cucul, retrasă aci și-a dus viața de pe o zi pe alta așteptând cu dor ziua în care avea să sosească Mitru.

Mulți dintre cei duși s'au reîntors — dar Mitru nici odată — povesteau însă cameraziilor lui, că s'a purtat vitejește și s'a luptat ca un leu, dar în lupta cu Hatvani dela Abrud, a pierit și el cu ceilalți mulți...

Cei reîntorși și-au clădit case noi și au început lucrurile lăsate baltă de nou. Dar Ana n'a mai avut stare... Era în o vecinică frământare, se sbuciuma într'una, — o podideau lacrimile și zorile zilei o găseau neadormită încă. Nici nu s'a mai mutat de aci. Aci așteaptă semnul Domnului, care să-i curme zilele de suferință. Toți o compătimească — și la toți li-e mamă bună.

Și pe când ea alunecă pe gingașa rază a amintirilor atât de duioase — somnul i-se așază ca o ceață subțire pe ochii ei împaienginați.

Încet, încet o cuprinde somnul în ale lui brațe; fusul îi cade din mână, focul de pe vatră s'a stins, ploaia cade într'una afară, — încolo e totul liniștit; doar cotoiul de lângă horn mai îngână și el așa trăgănat și pe nas cântecul fusului.

Orăștie, 12/II 1905.

Calin.

Din Dietă.

— Ședința dela 21 Februarie. —

Alegerea de azi, a lămurit pe de raportul de puteri al partidelor. Din lupta azi, opoziția aliată a ieșit cu învingere strălucită, ear partidul liberal a suferit desăvârșită înfrângere.

S'au dat cu totul 407 voturi, prin care mare toate partidele și-au recrutat aproape până la unul, aderenții. (Șeasăsprezece deputați n'au putut vota fiind în incompatibilitate, ear cinci inși posed câte două mandate). N'au lipsit din întreaga Dietă decât 15 inși.

Făcându-se votarea pentru postul de președinte, candidatul partidelor aliate, István Gyula întrunește 230 voturi, ear candidatul liberal Tallián Béla 168 voturi, 9 bile erau albe. Acestea erau desigur ale Românilor și a unuia dintre naționalistul Sîrb orî Ștefan vac, cari n'aveau motiv a se amesteca desfășurarea aceasta de forță a partidelor maghiare. István Gyula, deputatul din Măgăria a fost deci ales președinte al Dietei cu majoritate de 62 voturi.

Rezultatul a fost primit cu frenetică sufletească în rîndurile partidelor învingătoare dar cu atât mai deprimător se reoglinda față celor învinși. Pe contele Tisza se observa serva mai ales consternația.

O deputație a invitat apoi pe nouașul președinte, care nu peste mult s'a prezentat, într'un strălucitor costum unguresc. Ocupând scaunul prezidial între cîntecul de laudă, își expune pe scurt programul, a cărui punct culminant e, că recunoaște evenimentele din 18 Novembru de sorginte alcătuitoare a regulamentului intern.

Dup'aceea a raportat despre alegerea de deputați și a declarat Dieta de constituită.

Lă alegerile pentru celelalte posturi învingerea a fost asemenea tot a aliaților.

S'au ales de vicepreședinți al Dietei Botgár Ferencz și Rakovszky István. Custos a fost ales: Tóth János. Notari: Hertelendy László, Hamersberg László, Zboray Miklós, Salamon Géza, Szakács Zoltán.

Szöcs Pál, pe care-l designaseră liber președinte din partea lor, a fost șters și n'are loc în Dieta. Salamon Géza, ceea-ce a indignat pe liberali. Ședința s'a terminat la 11 ore dup'ameaz.

CRIZA.

Budapesta, 22 Februarie.

Cabinetul de tranziție.

În planul prim al combinațiunilor cabinetului de tranziție, a cărui misiune este să urnească din loc carul înglodat parlamentarismului ungar și înainte de a să pună capăt stării de ex-lex în care află țeara. Situația acum e așa, că fruntea guvernării le deține încă tot cabinetul Tisza dar opoziția aliată nu-i votează absolut nimic și în chipul acesta atât parlamentul cât și cabinetul sunt condamnați la putință.

Din aceasta recunoaștere a situației născut idea guvernului provizor, ca și pe la o definitivă aplanare a crizei, fruntea guvernului să fie incredințate unui alt cabinet și cabinetul Tisza în chipul acesta dela conducere.

Efectul alegerii de președinte în Viena.

La vre-o zece ore a ajuns vestea alegerii de președinte al Camerei ungare, în Viena, producând penibilă impresie. Marea majoritate a coaliției, a frapat cercurile politice vieneze. În Reichsrath se comenta viu înțorsătura lucrurilor din Ungaria.

Dela Kossuthist.

Erī seara clubul kossuthist a fost foarte populat. Acolo era și contele *Andrássy Gyula*. Partidul kossuthist acordă indemnitate pe patru luni. În intervalul acesta trege făcută legea electorală, fiindcă numai după aceasta cedează contingentul normal de recruți. Aceasta e învoiala ce se va ratifica mâne de partide.

Misiunea cabinetului de tranziție.

Cabinetul de tranziție va fi compus numai din 4—5 membri, primind câte un ministru mai multe rezoarte. Cabinetul s'ar alcătui exclusiv dintre dizidenți și s'ar mărgini la rezolvarea celor mai indispensabile nevoi de stat și anume:

1. Indemnitate pe patru luni.
2. Reforma electorală.
3. Contingentul vechiu de recruți.
4. Pactul financiar cu Croația.

Din cercul partidului liberal.

Dispoziția, în partidul liberal, în urma rezultatului alegerii, aseară se înțelege n'a fost prea trandafirică. În partid se impart vederile în chestiunea guvernului de tranziție. Probabil nu se vor pune greutăți în calea formării acestui minister, dar' s'a primit cu mare însufletire părerea ministrului președinte contele *Tisza*, că *partidul nu e permis să ia parte activă în acest minister.*

Comitetul executiv al partidului s'a întrunit aseară, conferând mai bine de două ore.

Seara târziu, se răspândise vestea că șeful ministerului de tranziție este deznat, ministrul de finanțe *Lukács László*, care va fi cât de curând chemat la Majestatea Sa.

ELECTORALE.

Cătră alegătorii Români din cercul electoral al Făgetului, cari nu au votat cu candidatul român.

Incetul cu incetul își cântă neamul românesc perirea sa. Rând pe rând per și cele bune cu cele rele. — Oare este mai mare durere decât aceea, când îți vezi perirea ta proprie? Voi orbilor! toate acestea nu le vedeți, — căci toate simțurile voastre snt amorțite. Vă cunoaște toată lumea de din afară și inimiile cei mai mari ai voștri, cari v'ar sorbi și cea mai de pe urmă picătură de sânge — își perie barba și răd fețelor voastre și acestea toate ne doare pe noi, cari cunoaștem, — căci suntem de un suflet și de un sânge. De ați peri, precum pere fumul și se topește ceara de fața focului; — și între noi să nu mai fie decât flori și armonie.

Ați dat ascultare Judeului și v'ați delăturat dela ființa creștinească, căruia îi plânge inima de amarărea noastră. De ați fi văzut, — chiar și de pe fața lui s'ar fi putut ceti.

Se miră lumea cum de ați fost seduși, cum ați fost strânși ca niște vite și adăpostiți în grajduri de seara până dimineața, dându-vă nutreț și beaură. Meritați voi nume de Roman? „Nu“ Voi! rușinea neamului românesc!!! Uitați-vă în toate părțile lumii, cum se ridică popoarele, cari mai de care și numai noi suntem dați uitării. Și de unde vine aceasta? Din necultivarea noastră, care e plină de buruene; nu punem nimic preț pe bunurile noastre, — adică: pe creștinătate și învățătură. E știut, că un popor numai prin cultură se ridică; cultura are asupra unui popor influința cea mai puternică.

Deșteptați-vă unii pe alții: puneți preț pe școlile voastre, căci din ele se lămuresc bunu-

rile, ca astfel eșind dintr'însele fiecare să poată ceti și pricepe vre o foare, care ne arată căile adevărate, căci har domnului, avem destule foi pe prețuri destul de mici; deci chiar și cel mai sărac poate să nu fie lipsit.

Acum în fața pericolului, când capii noștri s'au sculat ne mai putând suferi greutățile, ce ni-se impun; când chiar și limba e amenințată, adică aceea, ce avem mai scump — pentru că în alta limbă nu ne putem cultiva — și vom rămânea și mai îndăret, de cum suntem.

Dară auzitați de comitetul național ce s'a ținut la Sibiu? De atunci schimbă la fețe cei ce ar fi vrut să dormim mai departe, de când au auzit, că Românii vreau să trimită în dietă o ceată de barbați din cei mai aleși, ca să ne apere drepturile noastre; și să nu fie numai călcate în picioare; și voi acum neputincioșilor, — v'ați stricat unii pe alții, Voi nevrednicilor!!!

Acesta e cântecul perirei noastre!
Deșteaptăte Române, — deșteptați-vă și voi rămașilor: căci vă blastămă spiritele trecute și viitoare ale neamului românesc, nu ne vindeți pe noi și pe voi, pentru argintul lui *Juda*. — Lăpădați-vă rușinea, ca se nu mai poată dușmanii nici a se apropia de noi. — Arătați-vă, că suntem fi strămoșilor noștri. Nu credeți în binefacerile, ce vi le promite inamicul.

Dacă al meu nu mă poate ridica, străinul cu atât mai vârtos ne-ar despica.

Aceasta e trimisă vouă din partea Românilor Băteșteni, cari sunt însuflețiți — din cetitul foilor, și cari deplâng cu mic cu mare picarea noastră.

Bătești, la anul 1905.

Dela alegătorii și nealegătorii Români din comuna Bătești.

Revoluția din Rusia.

I.

Atentatul dela Moscva,

S'a crezut, că atentatul dela Moscva va convinge pe țar despre trebuința unor reforme cel puțin. Dar credința a fost prea timpurie. Cercurile înalte cred, că așa ceva ar însemna slăbiciune. Mai departe să pedepsească în dreapta, în stânga ș'apoi — dacă vine timpul recerut să se dea retorme.

Despre purtarea lui *Sergius* știrile sunt din ce în ce mai revoltătoare. Intregă reacțiunea el a condus-o. Sistemul lui de terorizare a dat ansă la mișcările pentru reforme. Pretutindeneș era considerat, ca demonul Rusiei.

Inmormântarea.

Pentru odihna reposatului Mare duce *Sergius* în 23 l. c. va fi în Moscva serviciu divin. Deocamdată sarcofagul i-se va depune în mănăstirea *Ciudov*, ear în Mai va fi înmormântat în *Petersburg*.

Văduva.

Paris, 20 Febr.

Lui «*Petit Parisien*» i-se anunță din *Petersburg*, că marea ducasă *Elisabeta* acum trei luni a primit o epistolă cu conținutul laconic: «Dacă bărbatul d-tale iese la plimbare cu trăsura, d-ta mergi pe jos».

Țarul și marii duci.

Berlin, 20 Febr.

«*Local Anzeiger*» capătă din *Petersburg* știrea, că afară de *Sergius* și alți membrii ai casei domnitoare au căpătat epistole amenințătoare. De aceea care din ei poate, fuge în străinătate. Viața de afaceri a sistat aproape complet. Să tem, că se plănuiesc atentaturi și contra celorlalți duci.

Paris, 20 Febr.

Comitetul revoluționar a condamnat la moarte pe mai mulți membrii ai familiei domnitoare. Intre ei e și comandantul suprem al flotei, marele duce *Alexis*, care a

duș o viață foarte destrăbălată și e considerat ca izvorul tuturor corupțiilor.

Ucigașul.

Koeln, 20 Februarie.

Se telegrafează din *Petersburg*: ucigașul marelui duce *Sergius* e fiul unui ofițier rus cu poziție înaltă. După săvârșirea atentatului a voit să fugă și'n grabă i-a căzut portmoneul, în care s'au aflat epistole, ce compromit pe barbați, cari poartă funcții foarte înalte.

Petersburg, 20 Februarie.

Ziarele descriu amănunțit pe ucigaș: ar fi un om de trei-zeci-și-cinci de ani, fața îi e sbârcită și socotind după hainele-i murdare, ar aparține clasei muncitorilor. Trăsăturile feței nu arată inteligență. Ochii îi sunt albaștrii, mustața și părul blond. Din depărtare de 15 pași a aruncat bomba, ear când a fost prins, a zis, *c'a lucrat pentru libertate.*

Paris, 20 Febr.

Țarul a agrățiat pe fratele lui *Sergius* marele duce *Paul*.

Răseala soldaților.

Hamburg, 20 Febr.

«*Hamburger Nachrichten*» publică următoarea știre: Vineri sara în casarmele regimentelor de gardă au împărțit broșuri despre atentat, prin care se zice a fost făcut un nou pas spre libertate. Poliția secretă a dat de urmele unei complicate conjurațiuni. Când au voit să dețină pe capii conjurației, soldații s'au răscolat. Au venit regimente străine, ca să-i desarmeze, ceea ce până acum în cazarma *Novi Sviet* n'a succedat. *Trepov* a zis, că el însuși va ținea ancheta.

II.

Greva ia proporții din ce în ce mai mari. *Petersburgul* e animat de duh revoluționar.

Studentii au ținut un meeting, la care au luat parte și profesorii. Toți oratorii și în fine conclud final pretinde constituționalitate.

Răseala ruso-japonez.

London, 21 Februarie. După o veste din *Sanghai* Japonezii se așteaptă la atac rus în *Niucivang*, de aceea fac fortificații.

London, 21 Februarie. Lui *Daily Telegraph* i-se anunță din *Tokio*: Presa japoneză desminte știrile despre pace. Intregă puterea Rușilor și Japonezilor dela *Saho* o socotese la 700,000. *Kuropatkin* e acum în *Fusun*. Rușii desvoaltă vie activitate contra flancului drept japonez. Au plătit pe *Chinezii* să dea foc la magazinele japoneze. — Împăratul *Coreei* probabil va vizita *Japonia*.

Paris, 18 Februarie. Agenția *Havas* află din *Sanghai* că s'a deshis, la *Cifu*, o anchetă asupra declarațiilor *Chinezilor* cari afirmă că au aruncat în mare corpul atașatului militar francez la *Port-Arthur*, d. de *Guverville*. Ancheta continuă.

Petersburg. Generalisimul *Kuropatkin* comunică, cu data de 16 Februarie, că în urma știrilor primite, cum că în *Mongolia*, în fața liniei ferate *Gunșunlin-Kucherzi*, se adună un număr considerabil de *Hunhuzi* sub comanda *Japonezilor* a trimis la 11 Februarie, în recunoaștere, un detașament sub comanda ofițerului *Semzky* care, lângă podul *Fantestu*, a atacat pe *Japonezii* și pe *Hunhuzii* și i-a împrăștiat. La o distanță de 120 verste la nord-est de *Gunșulin*, comandantul *Semzky* a întâlnit șase escadroane și patru companii japoneze plus două mii de *Hunhuzi*. Înconjurate din toate părțile trupele rusești s'au văzut nevoite să se retragă spre *Gunșulin* unde au ajuns la 15 Februarie.

dent Ștefan Duca, notar ad hoc. Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare 1 cor. de persoană, insignifi de dans pentru doamni 50 h. Suprasoluri benevoile se primesc cu mulțămintă și se vor veni pe cale ziaristică. Program. Motto: „Uniți în cuget și în simțiri cântăm cântări de înfrățiri. 1. „Durerea Românului“, cor mixt de I. Crișan, cu solo de sopran, cântat de d-soara Eugenia Roman. 2. „Coroana Moldovei“, cor bărbătesc de * * *. 3. „Doină“, cântată solo de dl P. Șerban. 4. „Strugurel bătut de reatră“, cor pentru 3 voci de T. Popovici. 5. „La sfântă sub rozor“, cor mixt de A. Bena. 6. „O rază lină“, duet de C. Porumbescu, cântat de d-nii N. Ișan și N. Neașu. 7. „Marșul cântăreților“, cor bărb. de C. Porumbescu. 8. „Ileana“, cor mixt de G. Muculescu.

— Despre pictorul Menzel. „National Zeitung“ anunță că autopsia celebrului pictor german Menzel, făcută de profesorul Hansemann, a dat la lumină două fapte remarcabile. Întâi, Menzel, ca și Helmholtz, era un adevărat hidrocefal; al doilea, s'au găsit urmele evidente ale unei tuberculoze vindecate acum câte-va zeci de ani! Aceste sunt două știri mângâitoare pentru lume; căci din ele se vede că un om cu apă în cap poate fi geniu și că un ofticos poate atinge vârsta de 90 de ani.

Măinile lui Menzel, cari au lucrat opere așa de frumoase și de mari, erau neobiceiuit de delicate și fine ca întreaga statură a „micii excelențe“. La dorința familiei sale, forma lor a fost luată nu de mult în atelierul lui Reinhold Begas, spre a fi păstrate pentru posteritate. Menzel, ca și Lionardo, lucra tot așa de bucuros și sigur cu mâna stângă ca și cu cea dreaptă. El s'a exprimat însuși în privința acesteia în atelierul său: „Aici la dreapta pictez cu dreapta, iar la stânga desenez, radez, fac aquarele, cu mâna stângă. Nimeni nu poate deosebi cu ce mână am lucrat; mie mi-e tot una“. — Mâna stângă o numia „favorita sa“. „Când eram copil mic la Breslau și mă târam pe pământ desenând cu tibișirul figuri pe el, cu asta le făceam. Numai când am fost de 19 ani am început să pictez: asta însă, deodată, cu dreapta. Primul tablou m'a costat multă caznă, foarte multă; al doilea a fost mai bun, și așa am mers înainte. Și așa merge și azi: Când pictez în ulei, lucrez tot deauna cu dreapta; desenurile, aquarele, etc. le fac tot deauna cu stânga“.

Odată Menzel s'a plâns pictorului de animale Meyerheim de faptul, că ori-ce doamnă care intră în atelier trebuie tratată ca un fel de ființă mai superioară... „Nu înțeleg asta“, continuă el, și întrebă pe Meyerheim; „D-ta te uiți la un crocodil de sex feminin cu alți ochi de cât la unul de sex bărbătesc?“

— Țara Liliputanilor. Țara fabuloasă a oamenilor mici și ciudați nu mai e o fantasmă, ci o realitate curioasă și pitorească.

Approape de New-York a fost construit un oraș cu case pitice, cu străde mici, unde locuiesc oamenii cei mai mici din lume, veniți din toate țările pământului spre a scăpa de batjocurile oamenilor de statură înaltă și a duce o viață tihnită. Orașul acesta se numește Midget City și are restaurante, cafenele, cărciume, ziare, trăsuri de piață, teatre și tramvae toate în mic, pentru oameni mici.

Domnește o mare insuflețire în Midget City. Fericiții piticii apar în strădele principale, se reușesc la cafenele și se apucă de discutat, de făcut învoeli de cumpărat, de vândut sau chefuit cu cea mai mare seriozitate.

La tot momentul se văd scene caraghioase de pildă o femeie care d'abia duce o găină în care ar putea să se sature 25 de piticii, un domn înalt de patru palme care eșind dintr'o cămășă nu s'a plocat nădestul și și-a stricat jobenul lovindu-se de sus, un alt domn stând la o masă în fața unei berării și stămpărându-și urechea dintr'o halbă, care nu e mai mare ca o ceașcă de cafea.

Piticii nu văd cu ochi buni pe străinii de statură înaltă, cari vin să-i viziteze.

— Primul pianin. Nu de mult a cumpărat Pierpont Morgau primul pianin, pe care care l-au fabricat „odinioară“. Instrumentul a fost pregătit în 1906 pe seama lui Rosini autorul pieselor „Barbierul dela Sevilla“ și „Wilhelm Tell“. Ultimul lui proprietar a fost un italian cu numele Rudolf Vivosi, care a trimis

prețiosul pianin la expoziția dela St. Louis. Aci l-a ochit Pierpont Morgan. La și cumpărat îndată, precum să și cuvine unui miliardar.

— Un om original a răposat, acum de curind în Italia. Să numea Giovanni Parelui. El a lăsat în testamentul lui niște rindueli foarte ciudate referitoare la înmormântarea lui. A fost om foarte bogat dar a voit să moară în grajd lângă calul său. A lăsat cu limbă de moarte, ca după moartea lui să-l privegheze 25 de oameni care să bee toată noaptea lângă trupul lui — și spre acest scop a lăsat anume pentru acești oameni două butoaie pline cu cel mai bun vin. Cei cari l'au petrecut la groapă a trebuit să aibă fiecare în mână câte o bâtă în loc de luminare și fiecare rudenie de a mortului a trebuit să-i dea două palme peste obrazi. În loc de „stâlpi“, cum zicem noi — tot la zece pași a trebuit să fie copârșeul pus jos și bătut cu bătele toți, care-l petreceau și ca să nu se abosească oamenii tare li-se da vin într'una (ca să-l poată bate mai mai bine).

Toate s'au petrecut întocmai. Dar în loc de cântări bisericesti oamenii au început cu d'alde „dor și de a mândruțit jele“. Preotul scandalizat nici nu l-a petrecut până la groapă dar nici deslegarea nu i-a făcut-o batâr. Oamenii s'au fost îmbetati tu și pe coșciugul lui la groapă au mai beut încă cele vre-o 20 de felii de vin ce le mai rămase, așa că pe urmă nu mai știau de el, că 's bărbați ori femei.

La institutul de cred. „Murășanul“ Maria-Radna se caută un practicant.

Doritorii să se adreseze la Direcțiune.

CRONICA EXTERNĂ.

Camera agricolă internațională.

După propunerea unui bogat agricultor american din Colorado, David Lubin regele Italiei a luat inițiativa înființării unei camere agricole internaționale.

Americanul David Lubin a pornit pentru proiectul său din considerația următoare: capitalul are o organizare financiară internațională; munca industrială asemenea; numai agricultura nu e organizată pe bază internațională. De aci provine, după dânsul dezechilibrul social economic de azi. Reușind să intereseze pentru proiectul său pe doamna Rossetti Agresti, pe dl Luzzatti, pe profesorul de economie politică dela Universitatea din Roma Maffeo Pantaleoni, zelosul apostol, al „echilibrului social economic“ a izbutit să câștige adesiunea regelui Italiei.

Pentru ce s'a dus David Lubin la Roma? El s'a dus, pentru-că Roma e cetatea eternă, din care unitatea a primit legea și religia. Tot ea e chemată să dea și bună starea materială omeniirii suferinde de azi.

Punctele principale ale programului d-lui David Lubin sunt următoarele:

1. Să se înființeze burse agricole, în care se va discuta răsplata muncii echitabil, mijloacele cele mai favorabile de transport.

2. Studiul pregătitor de proiecte legislative și administrative spre a evita întinderea de contagiuni între vite, și pentru asigurarea în contra falsificațiunilor produselor agricole.

3. Organizațiunea mai strinsă a unei cooperațiuni rurale cu privire la tot ce să rapoartă la asigurări mutuale de credit.

4. Luare de măsuri în contra unei eventuale opresiuni din partea sindicatelor, în ce privește transportul și acaparamentul față de care legile de acum sunt neputincioase.

Agricultorii din toată lumea să fie luminați neconținut asupra adevăratelor interese.

Institutul internațional de agricultură va deveni astfel un centru pentru formarea opiniei și luminarea claselor din toate țările civilizate.

Această instituțiune va putea sugera guvernelor studii și proiecte de legi pentru legislațiunea agricolă.

Asupra acestei prea importante chestiuni vom reveni.

PARTEA LITERARĂ.

Curiozități culturale la noi în secolul XVIII.

de
I. Minea.

(Continuare).

Prin întemeierea școlii din Blaj să pune peatra fundamentală a culturii noastre naționale. E semnificativă importanța, ce o are această școală, singura și prima școală înaltă cu glas de cuvântare românească ce s'a deschise în 1754, în prezenta residență metropolitană. Socotind urmările, ce le-a avut, putem pricepe deosebita însemnătate a școlilor naționale la întemeierea și continuitatea culturii unui popor. Aici se propunea limba latină, maghiară, se puteau asculta subtilile științe dogmatice, mai apoi poetică, retorică, filosofie, logică, metafizică, matematică și fizică. De aici eșiau an de an preoți și învățători harnici, cari să lumineze poporul în cele școli obștești „trivale“, cum le zice ordinul M. Tereziei, înființate în număratoarele comune românești¹⁾. Eșind de aici, perfecționându-se în „Pazmaneu“-l ori sf. „Barbara“ din Viena, în școlile înalte catolice din țară și în institutul „de Propaganda fide“ din Roma, eșia dacă era cineva cu dor de muncă, cum au fost foarte mulți din acea generație o adevărată somitate științifică a acelor vremuri. Școlii din Blaj se mulțumește faptul, că apariția celor 3 înainte mergători: Micu, Șincai, și Petru Maior, e încununată de o mulțime de ucenici însufleșiți, că întreaga societate românească ia parte la rehabilitarea culturală a neamului.

Învățând prin numitele școli limba latină și privind monumentele măreției străbune, școlarii blăjeni fură ispitiți de a observa, că noi ne tragem dela un neam mare, care a împărțit când-va întreaga lume. Și cu un dor nespuz, în graba curiozității interesate studiară trecutul, scrieră istoria neamului mai mulți de odată: Micu, Șincai și Petru Maior, arătând drepturile de existență ale neamului lor în concertul european de popoare. Studiară limba și cu ea, pe cum cu istoria dovediră urbi et orbi, că noi suntem de viață romană. Așa se porni un curent istoric, se puse baze filologiei românești: e vorba deci de o cultură națională, care pornește dela popor, pentru ca să-i fie tot lui dată: „ale sale dintr'ale sale“. Depositarea acestui curent, a acestor rezultate se face școala din Blaj: în asta-i stă măreața menire culturală, ce a îndeplinit-o în deșteptarea neamului nostru. Din punct de vedere cultural mișcarea cea nouă are însă importanță cu mult mai mare, ca pe teren literar.

Marele nostru istoric, Iorga ne dă un tablou însuflețit, când scrie:

„Cărturarii români să opriră asupra limbii, culeseră ei învățații cu mâinile lor albe, acest diamant acoperit cu țărână, îl culeseră și îl ciopliră neconținut, sărăcindu-l, împușcându-l ciuntindu-l, doară-l vor aduce la strălucirea romană fără pată. Și la lumina acestei străluciri, ei străbătură timpurile de întunecare și înaintară tot mai adânc în cercetarea trecutului până văzură în zarea îndepărtată strălucirea originilor glorioase. Și căzând în genuchii uimiți, ei adorară viața lor întreagă această strălucire“.

Acest nou curent, care s'a pornit pe acele vremuri în Ardeal în mod conștiu, ori inconștiu stă în legătură cu marile idei filosofice ale timpului.

În a doua jumătate a veacului XVIII, căștigă spiritele Europei filosofia genetică. Stabilesc sistemele acestei filosofii teorii, cari aveau să dărime imperiul mare napoleonist: ideile naționale. După ele fiecare neam e un produs a parte al naturii, care-și are legile sale proprii de dezvoltare. Originea ideilor — ce e drept — e mai veche. Jean Bodin deja pe la mijlocul secolului al 16-lea a arătat dependența omului de condițiile climatice și telurice în cartea sa: „Methodus ad faciendam historiarum cognitionem“ (1566). După el Montesquieu cu 2 veacuri mai târziu explicând cauzele măririi și decăderii Romanilor (1734) stabilea marea influență, ce au avut-o deosebirile naturale, locale, temporale, naționale asupra acestui popor; influențele geografice, le arată în al său „Esprit des lois (1749). (Va urma).

¹⁾ E interesant să se cunoască reformele de instrucție populară, ce atinge în deosebi pe Românii bănățeni, chestia unui gimnaziu, care era să se înființeze, școlii populare etc. Sunt statistice interesante, cari ne arată starea învățământului românesc din acele părți, statistice păstrate în archiva din Budapesta. Despre asta însă voi reveni mai pe larg altă dată, după cum și merită chestia.

Bibliografie.

A apărut:

Sămănătorul, revista literară săptămânală în numărul-1 ultim are următorul sumar: N. Iorga: Un orator al generației bătrâne: Nicolae Ionescu; I. Neculau: Sonet; Ruxandra M.: Zile triste (poezie); C. Sandru Aldea: Fără noroc (II); M. Paleologu: Farmecul (poezie). Ana Manolache Holda: E noapte... (poezie). Cronică.

Bureții comuni. (Schizophyta, Eumycetes) de Dr. Ambrosiu Chețanu. Blaj 1905. Prețul 1 cor.

A apărut și astăzi de vânzare la instit. grafic „Minerva”, București: „Frumos” de Const. Hodoș. Lei 1.50.

A apărut și se află de vânzare la inst. tipografic „Minerva” București Teatrul de V. Alexandri Cor. 1.50.

Redactor responsabil: Sever Boen.

Editor-proprietar: George Nichin.

INSERTIUNI și RECLAME.

Igaz Sándor

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Piața Libertății
lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint călcat cumpără p. prețul cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Prăvălia de fer și deosebite instrumente

Fraților Berta

(Berta-Testvérek)

Arad, Andrassy-tér 3.

Telefon 386.

Telefon 386.

Deposit bogat în fer și mărfuri de metal, în diferite instrumente, în ferării pentru mobile și edificii, cuptoare de fer de Nadrág și Meiding de primul rang Mașine (sparmert) pentru bucătăria de Olanda elegante, specialități pentru economia de casă, dalapuri pentru ghiață.

Arme Ferlah și Piper, puște pentru vânători: Mopopol de vânzare a coaselor de oțel Barabás Béla și a pompelor de stropit contra nenorosporei pe lângă o garanță de 10 ani, Instrumente de verit etc.

Foarfece engleze, Solingene veritabile, penelinuri și briciuri.

Deposit exclusiv „AHOI”

Pe seama ținuturilor sud-ungare unicul deposit al lustrului de argint: VENUS pentru cuptoare.

Comandele de provincie se efectuează pentru prețurile ieftine de zi.

Avis!

Am onoare a avisa pe on. public, că am inaugurat sărbătorește cu concursul unei muzici locale cafeneaua

„COROANA”

(fostă Grünwald)

pe care am montat-o elegant și pun la dispoziție Bufette rece și beuturi alese, precum foi locale și din capitală.

Solicitând binevoitorul concurs

Sunt cu deosebită stimă

Brudermann Jakob

cafegiu. 500

Bijuterii, oroloage, aur călcat și recușite de argint, seduli de amănetaie cumpără pentru prețurile cele mai mari ori le schimbă pentru obiecte noi

DEUTSCH IZIDOR

ciasornicar și giuvaergiu

ARAD, Strada Bisericii
(Palatul minorităților.)

Isvorul cel mai efin de cumpărare de bijuterii și oroloage.

Dr. Éles Béla

și-a deschis

căncelaria advocațională

în Arad, strada Deák-Ferencz nr.

(colțul stradei Deák-Ferencz și piața Andrassy)

In Beraria orașaneasca

(EDIFICIUL TEATRULUI)

incepând dela anul nou se va găsi în permanentă

„Bere regală”

fabricațiunea primei berării pe acții ungară Steinbruch, zilnic se dă cep la butoi proas

un pocal 20 fil.

o halbă 30 fil.

Bucătărie escelentă ungurească, gustare, prânz și cu măsurii bogat. — Vinuri bune de deal. — Servit prompt.

Imi dau toate silințele, ca onoratul meu in restaurantul meu prin asigurarea că va servit prompt și cu mâncări bune.

Cu deosebită stimă

Kánya Géza,
restaurator.

Friedmann Lajos

prăvălie de coloniale și delicatose

ARAD, Piața Libertății Nr. 4 (lângă cafeneaua Pölzl)

Am onoarea aduce la cunoștința onoratului public că pe piața Libertății (lângă cafeneaua Pölzl), am deschis

o prăvălie de coloniale și delicatose

corespunzătoare cerințelor timpului modern.

Am stabil în deposit tot felul de cele mai bune coloniale, beuturi din țeară și streine, ceaiuri, prăjituri pentru ceai (Cafos veritabil) mare asortiment cu delicatose, cașuri, mezeluri (și coșer) ș. a. m.

Când cer protecția onor. public il asigur despre serviciu punctual și solid.

Cu deosebită stimă

Friedmann Lajos

Comande din provincie se eșcută prompt.

520

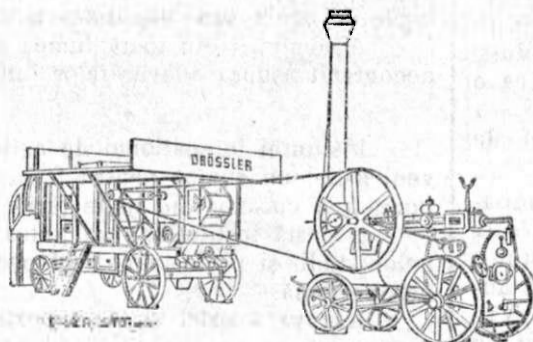
Arad, Piața Libertății nr. 4 (l. Pölzl).

Carol Drössler

fabrică ces. reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59

transportă automobile, locomotive cu vapor, grapă de vapor, imblăcee cu vapor, imblăcee de mână și (jargányos) motoare de ulei crud, montează mori și tot felul de mașini agricole.

Marfă solidă, pe lângă condițiunile favorabile de plată. —

Se trimit cataloage de preț și cheltueli gratuit.

Se caută agenți.

„CRIȘANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Brad.

CONVOCARE.

Membrii societății de economii și credit „Crișana” sunt invitați la a

XIV-a adunare generală ordinară,

care se va ține la 5 eventual la 12 Martie n. a. c., la 2 ore p. m. în localul societății în Brad.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Constatarea membrilor prezenți.
3. Constatarea împlinirii prescrierilor din §§ 46 și 72 al statutelor.
4. Raportul direcțiunii și al comisiunii de supraveghiere pe 1904.
5. Deciderea asupra conturilor anuale și a distribuirii profitului curat.
6. Alegerea a 3 (trei) membri în direcțiune pe 3 ani.

În lipsa membrilor receruți (cel puțin reprezentanții de 1/2 parte a capitalului social) adunarea, în sensul §-ului 47 al 2., se va ține în 12 Martie n. la locul și timpul indicat.

Membrii pot lua parte în persoană sau prin plenipotențiații lor, în sensul §-lui 48 din statute.

Numărul membrilor înscriși cu 31 Decembre au fost 110 cu 466 părți fundamentale à 100 cor. 46.600.

Brad, la 12 Februarie 1905.

Direcțiunea.

Activa. — Vagyon.

Contul Bilanț. — Mérleg számla.

Pasiva. — Teher.

	Cor.	b.		Cor.	b.
Cassa — Kézpénz	7941	16	Părți fundamentale — Törzsbetétek	46600	—
Escont — Váltó tárcza	319247	84	Fondul de rezervă — Tartalék alap	91332	88
Obligațiuni — Kötvény kölcsön	340035	53	» » » special — Külön tart alap	3435	22
Imp. hip. — Ielzálog	84079	88	Depuneri — Beteték	678005	84
Realități — Ingatlanok	64093	62	Reescompt — Visszeszámitolás	24000	—
Mobilier — Felszere.és	1014	01	Dividende neridicate — Fel nem volt osztalék	108	—
după 10 ⁰ / ₀ am. — 10 ⁰ / ₀ leirás után	101	40	Creditori — Hitelezők	4418	85
Depuneri proprii — Saját betétek	42382	89	Int. trans. ant. — Atmeneti kamatok	10396	26
Acțiuni — Részvények	2000	—	Profit transpus — Atvitt nyereség	1715	96
Anticipațiuni — Előlegek	1000	—	» curat — Tiszta nyerettség	12901	28
Diverși debitori — Különféle adósok	11220	76			
	872914	29		872914	29

Debit. — Tartozik.

Contul profit și perdere. — Nyereség és veszteség számla.

Credit. — Követel.

	Cor.	b.		Cor.	b.
Interese de depuneri — Betéti kamatok	35726	31	Interese de escont — Leszámit kamatok	28093	56
» » reescont — Vizleszámit	1410	30	» » oblig. — Kötvény	16129	40
Salare — Fizetések	7414	66	» » hip. — Ielzálog	5851	19
Spese diverse — Különféle költségek	2148	29	Provisiuni — Díjak	8982	76
Contribuțiune — Adó	5877	86	Diverse — Különfélek	5382	81
10 ⁰ / ₀ dare după dep. — 10 ⁰ / ₀ adó betétek után	3572	61	Chirii — Hárber	2965	—
10 ⁰ / ₀ amort. din mob. — 10 ⁰ / ₀ leirás Felszereelésből	101	40	Int. după dep. proprii — Saját betétek utáni kam at	2547	99
Remunerațiune — Iutalék	800	—	Profit transpus	1715	96
Profit transpus — Atvitt nyereség	1715	96			
» curat — Tiszta	12901	28			
	71668	67		71668	67

Brad, 31 Decembre 1904.

Petru Rimbaș m. p.,
director executiv.

A. Draia m. p.,
cassier.

A. Damian m. p.,
contabil.

Illu Damian preș, m. p.

Dr. Pavel Opreșu v.-preș, m. p.

German János m. p.

Roman Aron m. p.

Direcțiunea. — Az igazgatóság.

Ibu Stefan m. p.

Nicolau Bedea m. p.

Nicolau Obédău m. p.

Dionisie Sida m. p.

Ioan Câmpean m. p.

Am examinat contul prezent și l'am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele societății. — Ielen számlát megvizsgáltuk és összehasonlítván azt a szövetkezet könyveivel helyesnek és megegyezőnek találtuk.

Petru Glujor m. p.

Dr. I. Radu m. p.

Vasile Boneu m. p.

Ioan Perian m. p.

Enéa A. Joldea m. p.

„DUNĂREANA“ institut de economii și credit, societate pe acții în Timiș-Cubin.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de economii și credit societate pe acții «Dunăreana» se invită la a

V-a adunare generală ordinară

ce se va ține în Timiș-Cubin (Temes-Kubin) în 5 Martie 1905 n. la 3 ore d. a. în localul institutului.

O b i e c t e l e :

1. Deschiderea adunării generale și constituirea biroului aceleia.
2. Raportul direcțiunii, raportul comitetului de supraveghere și aprobarea bilanțului.
3. Impărțirea profitului curat.
4. Aprobarea regulamentului intern.
5. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii.
6. Eventuale propunerii (conf. §. 30 lit. k) din statute).

Direcțiunea

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotență, sunt poștiți a și de acțiile lor și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului cel mult până în preziua adunării generale.

Activa.	Contul Bilanțului.		Pasiv.
	Cor.	b.	
Cassa	6508	59	Capital de acții emis. I, 300 acții à 100 C. 30000.—
Capital restant din emisiunea a II-a	28356	02	» » » » II, 500 » » 100 » 50000.—
Escompt 191714.72			Depuneri 14555
Imprumuturi hipotecare . . . . . 21269.—			Reescompt 272 acceptate 7781
» cambiale cu acop. hip. . . . . 64401.—	277384	72	Deposit de cassă 29
Acții	604	—	Dividendă neridicată din anul 1902, 1903 și 1904 36
Cassa de păstrare reg. ung.	1079	90	Competințe de timbru . . . . .
Mobilier 523.59			Interese transitoare de escompt. 2518.95
10% amortisare 52.35	471	24	» » hipotecare 897.64
Interese anticipate la reescompt 756.56			Profit net 797
» restante hipotecare 241.20	997	76	
Debitori	17	95	
	315420	18	

Perdere.	Contul Profit și Perdere.		Profit.
	Cor.	b.	
Interese de reescompt	2720	50	Diverse, interese și provisiuni 2331
Interese la depuneri	7498	53	
Salare	1472	—	
Spese	864	84	
Dare erarială 822.07			
» comunala 652.29			
» 10% după inter. depunerilor 749.85	2224	21	
Porto	261	02	
Chirie	250	—	
10% amortisare din mobilier	52	35	
Profit net	797	134	
	23314	79	

Timiș-Cubin, la 31 Decembre 1904.

Secoșianu m. p., dir. executiv.

Direcțiunea:

Dimitrie Olariu m. p., contabil.

Secoșianu m. p. R. Bortoš m. p. Ioan Raita m. p. Ioan Olariu m. p. Petru Țiruca m. p. Petru Nică

Censurat și aflat în ordine.

Raportul comitetului de supraveghere:

Onorată adunare generală! Subsemnatul comitet de supraveghere examinând conturile «Bilanț» și «Perdere și Profit» și confrontându-le cu registrele principale și auxiliare le-am aflat în consonanță numerică cu acelea și conform legilor și statutei, deci propunem a se aproba dimpreună cu propunerea pentru împărțirea profitului curat. Asemenea confrontând și administrativ în decursul anului propunem a da direcțiunii și comitetului de supraveghere absolutiv pe anul de gestiune 1904.

T.-Cubin, în 20 Febr. 1905.

VASILIU N. BUNDA m. p. MATEI GEPCEA m. p. T. I. MARCU m. p. L. CACINA m. p. S. BUNDA